

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№12

2025
dekabr

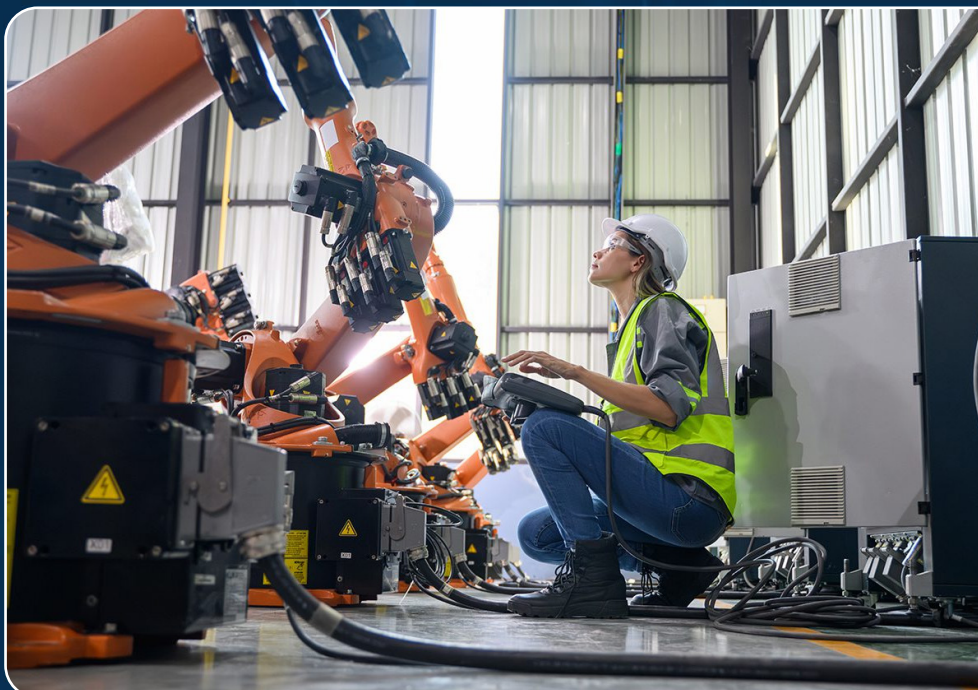

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB®
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX
COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 708 sahifa.
2025-yil, dekabr

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RASMIY RIVOJLANISH YORDAMI (OFFICIAL DEVELOPMENT ASSISTANCE, ODA) ORQALI O'ZBEKISTONDA DAVLAT MOLIYASINI BOSHQARISH (PUBLIC FINANCIAL MANAGEMENT, PFM) TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	24
<i>Pulatov Dilshod Haqberdiyevich, Ulug'ova Maftunabonu To'liqinovna</i>	
INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN LEADING WHEAT-PRODUCING COUNTRIES.....	28
<i>Turayeva Gulizahro</i>	
BLOKCHEYN TIZIMLARI UCHUN XESH FUNKSIYALARNI TANLASH MEZONLARI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	32
<i>Abduraximov Baxtiyor, Allanov Orif, Turdibekov Baxtiyor</i>	
RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA KICHIK KORXONALARDA ISHLAB CHIQARISHNI SAMARALI TASHKIL ETISH MODELLARI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA	39
<i>Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li</i>	
ISSIQLIK AKKUMULYATORINING RAZRYADLANISH JARAYONIDA SUYUQLIK QATLAMLARIDA HARORAT TAQSIMLANISHINING BIR O'LCHOVLI MODEL	43
<i>B.A. Hikmatov, M.S. Mirzayev</i>	
ISLOM MOLIYASI TAMOIYILLARI ASOSIDA YASHIL LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	49
<i>Safarova Nasiba Gulmurod qizi</i>	
ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ СИСТЕМ В ОБУЧЕНИИ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ИНФОРМАЦИОННЫМ ТЕХНОЛОГИЯМ.....	54
<i>Даниярова Улбосын Куатбаевна</i>	
YANGI TURDAGI IKKI QATLAMLI TRIKOTAJ TO'QIMALARI KO'RSATKICHLARINI KOMPLEKS BAHOLASH	58
<i>Ergasheva Rashida Abdug'aniyevna</i>	
HALQALI YIGIRISH MASHINASIDA BURAM UCHBURCHAGINING IP UZILISHIGA BOG'LIQLIGINI TADQIQI.....	62
<i>Soliyev Azizbek Kamoldinovich</i>	
НОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ТУРИЗМА 2030: СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ И РЕКОМЕНДАЦИИ ДЛЯ УЗБЕКИСТАНА	69
<i>Гольшева Елена Вячеславовна</i>	
STRATEGIK JARAYONNING MODELLARI	76
<i>Musayeva Dilnoza Dilshatovna</i>	
МАТЕМАТИЧЕСКИЕ МОДЕЛИ ОЦЕНКИ СТОИМОСТИ КВАРТИР В МНОГОЭТАЖНЫХ ДОМАХ.....	81
<i>Уринов Адхамжон Акбарович</i>	
MATERIALLARNI MURAKKAB YASSI TRAEKTORIYALAR BO'YICHA DEFORMASIYALANTIRISHDA PLASTIK DEFORMASIYALANISH JARAYONLARI	88
<i>A.Xakimov, X.Xakimov</i>	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN LOYIHALARNI ISLOM MOLIYA INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISH YO'LLARI.....	95
<i>Xaitov Shaxzod Sharipboyevich</i>	
SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH CHORA-TADBIRLARINING KETMA KETLIGI	102
<i>Xusanova Maloxat Mengnorovna</i>	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA LOGISTIKA XARAJATLARI TAHLILI	107
<i>Saidova Kamola Xoshimovna</i>	

OZIQ-OVQAT SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK MUAMMOLAR VA ULARNI YECHISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI	111
Tleuv Niyetulla Raxmanovich	
YUQORI MUSTAHKAM KOMPOZIT ARMATURALARDAN FOYDALANILGAN TEMIRBETON KONSTRUKSIYALARINING YUK KO'TARUVCHANLIGI VA UZOQ MUDDATLI DEFORMATSIYALARINI BAHOLASH	114
Mamajanova Odina Alisher qizi	
KORXONALARDA DAROMADLILIK KO'RSATKICHLARINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	119
Farog'at Xo'jabekova, Eshankulova Nafisa Komiljon qizi	
TEMIR YO'L INFRATUZILMASIDA YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARINI QO'LLASH: CSR, ESG VA PRI ASOSIDA BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH	124
Abduraxmanova Muqaddas Toxtasinovna	
THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN OPTIMIZING MARKETING AND EDUCATIONAL PROCESSES IN HIGHER EDUCATION	128
Sadikov Shoxrux Shuhratovich	
BANK FAOLIYATIDA "YASHIL" MOLIYAVIY VOSITALARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	133
Abduraxmonov Alimardon Sodiq o'g'li	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN LOYIHALARNI ISLOM MOLIYA INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISH YO'LLARI	139
Xaitov Shaxzod Sharipboyevich	
BOSHQARUV PSIXOLOGIYASIGA DOIR MUAMMOLARNI BARTARAF ETISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	145
Aripov Oybek Abdullayevich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA INNOVATSIYALARNI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARALARI	150
Karimov Nodirbek	
УТИЛИЗАЦИЯ ПОБОЧНЫХ ПРОДУКТОВ ПЕРЕРАБОТКИ ХЛОПКА ДЛЯ СИНТЕЗА АНТИКОРРОЗИОННЫХ КОМПОЗИЦИОННЫХ ПОКРЫТИЙ.....	155
Ситмуратов Тулкинбек Сабирбаевич, Баходиров Худайберган Баходир угли	
SANOAT KORXONALARIDA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	163
Ergashev Muhibbek Aslam o'g'li	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK SANOATIDA XORIJIY INVESTITSİYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	168
Nazarova A.N.	
АВТОМАТИЗИРОВАННАЯ СИСТЕМА РАСЧЁТА ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ СОТРУДНИКОВ ОРГАНИЗАЦИИ	172
Шухратов Мамуржон Шухрат угли	
BLOCKCHIAN, IOT (INTERNET OF THINGS) NING IQTISODIY SOHALARDA QO'LLANISHI	178
Avazov Ergash Xidirberdiyevich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSİYALARNI MOLIYAVIY BOSHQARISHNING JORIY HOLATI VA EKONOMETRIK TAHLILLAR ASOSIDA KELGUSI YILLAR PROGNOZI.....	182
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	
QISHLOQ XO'JALIGI KLASSTERLARI MOLIYAVIY HOLATINING NAZARIY JIHATLARI	190
Dildora Yuldasheva	
TURIZM SOHASIDA TRANSPORT XIZMATLARINING HOLATI	194
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
MAHALLA BUDJETI VA SOLIQLARNING YIG'ILUVCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	200
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	

BUDJET TASHKILOTLARIDA QURILISH-TA'MIRLASH XARAJATLARI HISOBINING USLUBIY JIHATLARI.....	206
<i>Azizova Zilola Lochinovna</i>	
KOSHI – BUNYAKOVSKIY – SHVARS INTEGRAL TENGSIZLIGI VA UNING IQTISODIYOTDAGI ROLI.....	212
<i>Saipnazarov Shaylovbek Aktamovich</i>	
ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В АГРОПРОДОВОЛЬСТВЕННЫЙ СЕКТОР УЗБЕКИСТАНА: ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ, ПЕРЕРАБОТКА БИОМАССЫ И СТРАТЕГИИ СОКРАЩЕНИЯ ПОСТУБОРОЧНЫХ ПОТЕРЬ	219
<i>Эгамбердиев Хумоюн Хамрокулович</i>	
HOVUZ BALIQCHILIGI XO'JALIKLARIDA REJALASHTIRISHNING MUDDATLARI VA BOSQICHLARI	227
<i>Dosmuratova Shaxista Kengashovna, Menglikulov Bakhtiyor Yusupovich</i>	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA KICHIK BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	233
<i>Ergashev Jamshid Jamoliddinovich</i>	
KON-METALLURGIYA KORXONALARINING KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA KPINING O'RNI VA AHAMIYATI.....	237
<i>Ergashov Botirjon Ergashovich</i>	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	245
<i>Ahmadjanov Ilyosbek</i>	
ACCELERATING SOCIOECONOMIC DEVELOPMENT IN RURAL AREAS THROUGH DIGITAL TECHNOLOGIES: A COMPREHENSIVE ANALYSIS	250
<i>O.Q. Xudayberdiyeva, Z.B. Negmatullayeva</i>	
ISSIQXONALARDAN FOYDALANISHNING OZIY-OVQAT XAVFSIZLIGIGA TA'SIRI BO'YICHA MUAMMONI ASOSLASH VA UNING MILLIY MANFAATLARGA ALOQADORLIGINI ANIQLASH.....	256
<i>Otavullaev Sukhrob Sa'dullo o'g'li</i>	
NAMANGAN VILOYATIDA DON MAHSULOTLARI NARXLARINI SHAKLLANTIRISHDA BOZOR TAJRIBASI	260
<i>Bahriddinov Jahongirbek Ravshanjon o'g'li</i>	
RAQAMLI IQTISODIYOTGA O'TISHNING JAHON TAJRIBASI: MUAMMO VA ISTIQBOL	264
<i>Mamadaliyev Akmaljon</i>	
ПОВЫШЕНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ ЗНАЧИМОСТИ НАЛОГОВ В НОВОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ.....	269
<i>Зайналов Джахонгир Расулович</i>	
FARG'ONA VODIYSIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDiy XUSUSIYATLARI	274
<i>Murodxiyeva Feruza Majidovna</i>	
TOG' VA TOG'OLDI HUDUDLARIDA IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI BARQARORLIGINI TA'MINLASH STRATEGIYALARI.....	280
<i>Abduliyeva Gulshan Maxmudovna</i>	
LABOR MIGRATION IN UZBEKISTAN: SOCIO-ECONOMIC TRENDS AND DEVELOPMENT PROSPECTS	285
<i>Razakova Barno Sayfiyeva</i>	
U-NET BASED POLYP SEGMENTATION ON KVASIR-SEG DATASET: PERFORMANCE EVALUATION AND COMPARISON WITH STATE-OF-THE-ART METHODS	289
<i>Mukhriddin Arabboev, Shohruh Begmatov, Sukhrob Bobojanov</i>	

IQTISODIYOT TARMOQLARI VA SOHALARI RIVOJLANISHIDA SUN'IIY INTELLEKTDAN FOYDALANISH MASALALARI	300
Davletov Islambek Xalikovich, Normirzayev Ulmasjon Muzaffarjon o'g'li	
IQTISODIYOTDA SAMARALI RAQOBAT MUHITINI SHAKLLANTIRISH SHART-SHAROITLARI VA OMILLARI	304
Karimova Iroda Abdusattarovna	
"MENING MAKTABIM" LOYIHASINI OMMALASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	311
Dilshod Pulatov, Xamidaxon Akbarova, Dildora Mirzayeva	
ISSUES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE EDUCATION MARKET	320
Inomiddin Imomov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДА ОЦЕНКИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ С УЧЕТОМ СТЕПЕНИ НОВИЗНЫ И ЭФФЕКТОВ	324
Алиева Эльнара Аметовна	
ИНТЕГРАЦИЯ ЦИФРОВЫХ БИЗНЕС-МОДЕЛЕЙ В СИСТЕМУ КОНКУРЕНТНЫХ ПРЕИМУЩЕСТВ ПРЕДПРИЯТИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	331
Назарова Гулчехра Нурмуханбетовна	
ECONOMIC GROWTH: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECT	336
Bustonov Mansurjon Mardonakulovich	
AGROKLASTERDAGI XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLAR O'RTASIDAGI O'ZARO ALOQALAR MEKANIZMINING BUGUNGI HOLATI	342
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
SIMSIZ ALOQA TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA TEMIR YO'L STANSIYALARIDA POYEZDLAR HARAKATINI TASHKIL ETISH	350
Jonikulov Egamberdi Shavkat o'g'li	
GENDER SIYOSATI VA DEMOGRAFIK O'SISHNING INSON KAPITALIGA TA'SIRI	357
Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
СОСТОЯНИЕ ВИТАМИННО-МИНЕРАЛЬНОГО ОБМЕНА (ВИТАМИН D, КАЛЬЦИЙ, МАГНИЙ, ФОСФОР) У ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА С ОСТРОЙ ПНЕВМОНИЕЙ НА ФОНЕ ВЕГЕТАТИВНЫХ ДИСФУНКЦИЙ	364
Абдурахмонов Жасур Нематович, Шарипова Олия Аскаровна, Бахронов Шерзод Самиевич	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA TARKIBIY TUZILISHI	373
Kalandarova Elnura Muzaffar qizi	
ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ АО ХУДУДГАЗТАЪМИНОТ	377
Хусанов Дурбек Нишанович	
ТЕМИР YO'L TRANSPORTIDA NAZORAT GABARIT QURILMALARINING ZAMONAVIY HOLATI, TAHLILI VA HARAKAT TAKRIBI GABARITLARINI ANIQLASH USULINI TAKOMILLASHTIRISH	384
Xidirov Erkin Irgashovich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA SUV RESURSLARIDAN FOYDALANISH VA SAMARALI TAQSIMLASHDA RIVOJLANGAN XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBALARI	391
Amanbaev Amanali Ortazbaevich	
GLOBAL DARAJADA FAOLIYAT YURITADIGAN BRONLASH TIZIMLARINING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI	396
Ismatillaeva Sitara Sayfidin qizi	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA INFRATUZILMA LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISHNING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARI	403
Akmal Shodiyev	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRUVCHI KORXONALARDA LIZING MUNOSABATLARI HISOBİ	408
Inamov Abdusalom Muhamadovich, Inomov Sardor Abdusalomovich, Inomov Hasanboy Abdusalom o'g'li	

O'TKIR BRONXOLIT BILAN KASALLANGAN BOLALARDA KATAMNEZNING EKOLOGIK OMILLAR TA'SIRIDA UZIGA XOS KECHISHI.....	412
Azimova Kamola Talatovna	
THEORETICAL ASPECTS OF STUDYING CONCEPTS RELATED TO YOUTH TOURISM	416
Norboyev Allayor Ismoilovich, Mansurova Zebuniso Abdurashidovna	
THE ESSENTIAL STRATEGIES WAYS OF SERICULTURE INDUSTRY OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.....	420
Khojimatov Ravshanbek Rasuljonovich	
BLENDED LEARNING PLATFORMASI KANSEPSIYASI, ARXITEKTURASI VA FUNKSIONAL TUZILMASI.....	425
Qobulova Madina Tuxbatillo qizi, Mirzaaxmedov Muxammadbobur Karimberdiyevich	
ASALARICHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING AHOLI DAROMADLARI VA FAROVONLIGIGA TA'SIRI: IQTISODIY TAHLIL VA EKONOMETRIK BAHOLASH	430
Kuanishbay Berdimuratov	
MARKETING EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHGA OID XORIJIY YONDASHUVLAR TAHLILI	434
Sobirov Azizbek Avazbekovich	
УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ ОРГАНИЗАЦИИ	443
Бабахонов Бабуржон Шухрат угли	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA SOLIQ IMTIYOZLARINI QO'LLASH MASALALARI.....	449
Ibroximov Muxammadjon Abdullajanovich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA LOGISTIKA BOSHQARUVINING RAQAMLI MODEL VA UNING SAMARADORLIGI	453
Olimova Bahora Shuxratovna	
СУЩНОСТЬ И ЭКОНОМИЧЕСКОЕ СОДЕРЖАНИЕ ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	463
Муминходжаева Дилноза Рамизовна	
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РИСКАМИ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И АНАЛИТИЧЕСКИХ ПЛАТФОРМ	468
Дурманов Акмал Шаймарданович	
УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫМ РАЗВИТИЕМ СОЦИАЛЬНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ: ВЫЗОВЫ И НАПРАВЛЕНИЯ РЕФОРМ В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ И ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УЗБЕКИСТАНА.....	477
Холмуратов Джахонгир Салимбек угли	
O'ZBEKISTONDA XORIJIY INVESTITSIALARNI JALB ETISHDA TIJORAT BANKLARINING ROLI.....	483
Yuldashev Erkin Xusanovich	
MINTAQAVIY INVESTITSIYA-INNOVASION JARAYONLARGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	489
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
AGROKLAFTERLARDA ICHKI SOTISH JARAYONIDA TRANSFERT BAHOLARNI BELGILASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	495
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
INTERNATIONAL EXPERIENCE IN THE DEVELOPMENT OF MICE TOURISM AND ITS ADAPTATION TO THE CONDITIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.....	501
Ilkhomova Gulnoza Zayniddin kizi	
MUHANDISLIK KONSTRUKSIYALARIDA MURAKKAB SIRT LARNI CHIZMA GEOMETRIYA YORDAMIDA TAHLIL QILISH.....	507
Qutbtiddinov Hikmatillo Qudratillo o'g'li	
TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI VA ULARNING IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	512
Umarova Munira Muxitdinovna	

JINDA ARRALI SILINDR TISHLARIDAN TOLANI AJRATISH JARAYONINI HAVO OQIMI ASOSIDA OPTIMALLASHTIRUVCHI ENERGIYA TEJAMKOR QURILMANI MODELLASHTIRISH.....	516
Mirzakarimov Mirsharofiddin Mirzaabdurahimovich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI TOMONIDAN ISHLAB CHIQARILGAN MAHSULOTLARNI XORIJGA EKSPORT QILISH MEKANIZMLARI	524
Matkarimov Anvar Tajimatovich	
MUHANDISLIK KONSTRUKSIYALARIDA MURAKKAB SIRTLARNI CHIZMA GEOMETRIYA YORDAMIDA TAHLIL QILISH	528
Qutbtiddinov Hikmatillo Qudratillo o'g'li	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINI SOLIQ NAZORATINI AMALGA OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	533
Ismailov Bobir Salomovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA KAPITAL QO'YILMALAR XUSUSIYATLARI VA ULAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH	540
Baxriyev Muxiddin Sheraliyevich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ASOSIY VOSITALAR VA ULAR BUXGALTERIYA HISOBINING XUSUSIYATLARI.....	545
Fayzullayev Murodjon Nematulayevich	
O'ZBEKISTONDA KLASSTER IQTISODIYOTI: INVESTITSİYALAR, EKSPORT VA SANOAT ISHLAB CHIQARISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI (2022-2024-YILLAR KESIMIDA).....	550
O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich, Jabbarov Majidbek Erzodovich, Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
GLOBAL YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA EKOLOGIK, IJTIMOY-IQTISODIY OMILLARNING TAHLILI	556
M.M.Muminova	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SMART TURIZM SHAROITIDA TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBASI VA O'ZBEKISTON ISTIQBOLLARI	565
Najmidinov Azizbek Bahrom o'g'li	
ТЕКУЩИЕ УГРОЗЫ И ВЫЗОВЫ, СВЯЗАННЫЕ С МИГРАЦИОННЫМИ КРИЗИСАМИ	571
Бегматов Хусанбек	
ELEKTRON TIJORAT SEKTORI UCHUN ONLAYN REKLAMA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	575
Rajabova Dilbar Ixtiyor qizi	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTON MEVA-SABZAVOTCHILIK SOHASIDA MAHSULOT YETISHTIRISHDAN TORTIB UNI BOZORGA CHIQARISHGACHA BO'LGAN JARAYONDA NEYROMARKETING TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	582
Sadiy Shukrillo Asatillo o'g'li	
YOSH TADBIRKORLAR FAOLIYATIDA INNOVATSION G'OYALARNING AMALIY AHAMIYATI	590
Ergashev Oybek Xaydaraliyevich	
ТЕХНОЛОГИЯ НЕТРАДИЦИОННОГО СБАЛАНСИРОВАННОГО КОМБИКОРМА, С ОБОГАЩЕННЫМ БЕЛКОМ И ФЕРМЕНТАМИ СОСТАВОМ ИЗ ГРИБКА PLEUROTUS OSTREATUS.....	594
Ниезов Хусан Ниез угли	
MINTAQAVIY RIVOJLANISH INDIKATOR TIZIMINING AHAMIYATI	601
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISH BO'YICHA DAVLAT SIYOSATI	608
Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
TO'QIMACHILIK KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI BOSHQARISH JARAYONI VA TIZIMI	612
Xonkeldiyeva Komilaxon Ravshanjon qizi	

SPORT SANOATINING INNOVATSION RIVOJLANISHIGA OID XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI.....	616
Xamraqulov Ixtiyor Baxtiyorovich	
MARKAZLASHTIRILGAN DISPATCHERLIK TIZIMIDA POEZDLAR HARAKATI XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA AVTOMATLAR NAZARIYASIGA ASOSLANGAN INTEGRATSIYALASHGAN MATEMATIK MODEL.....	620
Muhiddinov Obidjon Omonjon o'g'li	
ПРОЦЕНТНЫЙ РИСК ПО КРЕДИТАМ: АНАЛИЗ, ОЦЕНКА И УПРАВЛЕНИЕ.....	627
Абдуллаев Шахобиддин Шамсиддинович	
REDUCTION OF GREENHOUSE GAS EMISSIONS: EMISSION QUOTAS OR MANDATORY CONTROL TECHNOLOGIES	633
Bobonov Doston Abdumo'min o'g'li, Qozoqboyev Jasur Abduvali o'g'li	
AYOLLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA).....	637
Raximova Moxigul Isroiljonovna	
ПОЛУЧЕНИЕ СТОМАТОЛОГИЧЕСКОГО ЦЕМЕНТА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ВОЗОБНОВЛЯЕМЫХ ИСТОЧНИКОВ ЭНЕРГИИ.....	643
Арипова Мастура Хикматовна, Ташбаев Джахангир Назим угли	
МОДЕЛИРОВАНИЕ ПРОМЫШЛЕННЫХ ГОРЕЛОК И ИССЛЕДОВАНИЕ ИХ ТЕПЛОВОЙ НАГРУЗКИ	652
Ражабов Азамат Тоирович	
QISHLOQ XO'JALIK TEXNIKALARI MARKETINGI VA UNING SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI.....	658
Xolmirzayev Bobur Mansurovich	
ПРИМЕНЕНИЕ СУБСИДИАРНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ НА ДОСУДЕБНОЙ СТАДИИ АНКРОТСТВА: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И ВОЗМОЖНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	663
Хамзина Динара Рашатовна	
YASHIL REKREATIONS TURIZM KONSEPSIYASINI JORIY ETISHNING ILMIY-AMALIY JIHATLARI.....	669
Baxriyeva Zarina Nasimovna	
KORXONALARDA DIVERSIFIKATSIYA SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHDA IQTISODIY MEXANIZMLARINING O'RNI	672
Mirzarayimova Feruza Zokirjon qizi, Levakov Izzatulla Nematillayevich	
QALINLIGI 2 MM BO'LGAN TASMALI LISTLARNI SOVUQ HOLATDA PROKATLASH TEXNOLOGIK JARAYONINI ISHLAB CHIQISH	679
Yusupov Abdulaziz Abdullajanovich, Saydumarov Botir Muradovich, Arslonov Asadbek G'aybulla o'g'li	
HUDUDIIY TARMOQLANGAN AVTOMOBIL YO'LLARI MUHANDISLIK INSHOOTLARI KOMPLEKSINI LOYIHALASH VA QURISH JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH.....	682
Zikrayev Akmaljon Alimovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIDA DAROMADLARNI OSHIRISH YO'LLARI.....	688
Ostonaqulova Gulchehraxon Muhammadyoqub qizi	
"MIKROSIMULYATSION MODELLAR" VA ULAR YORDAMIDA IQTISODIY SIYOSATGA OID QARORLARNING TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIGA TA'SIRINI BAHOLASHDAGI AHAMIYATI.....	694
Mualliflar Pulatov Dilshod Xaqberdiyevich, Raxmonov Doniyor Ixtiyorjon o'g'li, Ortiqova Niginabonu Alisher qizi, Raxmonov Jo'rabek Hamroyevich	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARI TUZILMAVIY KO'RSATKICHLAR TIZIMI VA TAMOIYILLARI.....	702
Jabborov Elbek Erkin o'g'li	

MINTAQADA SANOAT KORXONALARI TUZILMAVIY KO'RSATKICHLAR TIZIMI VA TAMOYILLARI

Jabborov Elbek Erkin o'g'li

Qarshi davlat texnika universiteti mustaqil izlanuvchisi

orcid:0009-0006-3051-408X,

elbekjabborov0100@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur ilmiy maqola mintaqada faoliyat yuritayotgan sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlar tizimini shakllantirish va ularning amal qilish tamoyillarini kompleks tahlil qilishga bag'ishlangan. Tadqiqot doirasida sanoat korxonalarining ishlab chiqarish, texnologik, iqtisodiy va hududiy tuzilmasini ifodalovchi asosiy ko'rsatkichlar tizimi aniqlanib, ularning mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri baholanadi.

Kalit so'zlar: Mintaqa iqtisodiyoti, sanoat korxonalari, tuzilmaviy ko'rsatkichlar tizimi, sanoat tuzilmasi, mintaqaviy sanoat siyosati, ishlab chiqarish salohiyati, sanoat diversifikatsiyasi, investitsion faollik, asosiy fondlar tuzilmasi, mehnat unumdorligi, hududiy rivojlanish, barqaror iqtisodiy o'sish.

Abstract. This scientific article is devoted to the formation of a system of structural indicators of industrial enterprises operating in the region and a comprehensive analysis of the principles of their operation. Within the framework of the study, a system of key indicators representing the production, technological, economic and territorial structure of industrial enterprises is identified, and their impact on the socio-economic development of the region is assessed.

Keywords: Regional economy, industrial enterprises, system of structural indicators, industrial structure, regional industrial policy, production potential, industrial diversification, investment activity, structure of fixed assets, labor productivity, regional development, sustainable economic growth.

Аннотация. Данная научная статья посвящена формированию системы структурных показателей промышленных предприятий, действующих в регионе, и комплексному анализу принципов их функционирования. В рамках исследования определена система ключевых показателей, отражающих производственную, технологическую, экономическую и территориальную структуру промышленных предприятий, и оценено их влияние на социально-экономическое развитие региона.

Ключевые слова: Региональная экономика, промышленные предприятия, система структурных показателей, структура промышленности, региональная промышленная политика, производственный потенциал, промышленная диверсификация, инвестиционная деятельность, структура основных фондов, производительность труда, региональное развитие, устойчивый экономический рост.

KIRISH

Hozirgi globallashuv va iqtisodiy integratsiya sharoitida mintaqalarning barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashda sanoat tarmog'ining tutgan o'rni tobora ortib bormoqda. Sanoat korxonalari mintaqa iqtisodiyotining tayanch bo'g'ini sifatida yalpi hududiy mahsulotni shakllantirish, yangi ish o'rinlarini yaratish, eksport salohiyatini kengaytirish hamda texnologik yangilanish jarayonlarini jadallashtirishda muhim rol o'ynaydi. Shu bois, mintaqada sanoat korxonalarining rivojlanish holatini baholashda ularning tuzilmaviy ko'rsatkichlar tizimini chuqur tahlil qilish alohida ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA DOIR ADABIYOTLAR TAHLILI

Sanoat korxonalarining tuzilmaviy rivojlanishi va ularning mintaqaviy iqtisodiyotga ta'siri masalalari iqtisodiy nazariyaning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mazkur masala bo'yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, sanoat tuzilmasining ratsionalligi va iqtisodiy o'sish sur'atlari o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjud. Ushbu bog'liqlik dastlab klassik va neoklassik iqtisodiy nazariyalar doirasida shakllangan bo'lsa, keyinchalik

mintaqaviy iqtisodiyot va sanoat siyosati konsepsiyalari orqali yanada rivojlanirilgan. Klassik iqtisodiy nazariya vakillari sanoat ishlab chiqarishini iqtisodiy taraqqiyotning asosiy drayveri sifatida baholaganlar.

Xususan, J. Shumpeter sanoat tuzilmasida innovatsiyalar va texnologik yangilanishlarning hal qiluvchi rolini asoslab, sanoat korxonalarining texnologik tuzilmasi iqtisodiy o'sishni jadallashtiruvchi omil ekanligini ta'kidlagan. Uning fikricha, ishlab chiqarish jarayonlarining modernizatsiyasi va yangi texnologiyalarning joriy etilishi sanoat tuzilmasini sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqadi. Neoklassik va institutsional yondashuvlarda sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlari resurslardan foydalanish samaradorligi bilan bevosita bog'lanadi. Ushbu yondashuv tarafdorlari asosiy fondlar tuzilmasi, kapital va mehnat nisbatlari, ishlab chiqarish quvvatlarining joylashuvi sanoat samaradorligini belgilovchi muhim omillar ekanligini ilmiy jihatdan asoslab berganlar. Ayniqsa, investitsiya faolligi va ishlab chiqarish tuzilmasi o'rtasidagi o'zaro ta'sir masalalari ko'plab empirik tadqiqotlarda o'z tasdig'ini topgan. Zamonaviy iqtisodiy adabiyotlarda mintaqaviy sanoat tuzilmasi va sanoat klasterlari nazariyasiga alohida e'tibor qaratilmoqda.[1]

M. Porter tomonidan ishlab chiqilgan klasterlashuv konsepsiyasida sanoat korxonalarining hududiy jihatdan yaqin joylashuvi, tarmoqlararo kooperatsiya va raqobat muhitining kuchayishi mintaqaning raqobatbardoshligini oshiruvchi asosiy omil sifatida qaraladi. Ushbu yondashuv sanoat tuzilmaviy ko'rsatkichlarini faqat alohida korxona darajasida emas, balki butun mintaqa miqyosida baholash zarurligini ko'rsatadi. So'nggi yillarda olib borilgan tadqiqotlarda sanoat diversifikatsiyasi va yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulotlar ulushini oshirish masalalari dolzarb yo'nalish sifatida ilgari surilmoqda.[2]

Xorijiy olimlarning ishlarida qayta ishlash va yuqori texnologiyali tarmoqlar ulushining oshishi mintaqaning iqtisodiy barqarorligini ta'minlovchi muhim omil ekanligi qayd etilgan. Bu jarayonda sanoat korxonalarining ishlab chiqarish va texnologik tuzilmasini aks ettiruvchi ko'rsatkichlar strategik ahamiyat kasb etadi.[3] Mahalliy iqtisodchi olimlarning ilmiy ishlarida esa mintaqalar kesimida sanoat korxonalarining rivojlanish xususiyatlari, ularning tabiiy-resurs salohiyati va infratuzilma bilan bog'liqligi chuqur tahlil qilingan. Ularning tadqiqotlarida sanoat korxonalarining tarmoq tarkibi, hududiy joylashuvi va mehnat resurslari bilan ta'minlanganligi mintaqaviy rivojlanish darajasini belgilovchi asosiy omillar sifatida ko'rsatib o'tiladi. Shu bilan birga, sanoat tuzilmaviy ko'rsatkichlarini tizimli baholash mexanizmlarini takomillashtirish zarurligi alohida ta'kidlanadi. Shuni qayd etish lozimki, mavjud ilmiy adabiyotlarda sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlari alohida yo'nalishlar bo'yicha keng yoritilgan bo'lsa-da, ularni yagona tizim sifatida mintaqaviy rivojlanish nuqtayi nazaridan kompleks baholash masalalari yetarli darajada ishlab chiqilmagan.[4] Ayniqsa, tuzilmaviy ko'rsatkichlarning mintaqaviy sanoat siyosati va strategik rejalashtirish jarayonlari bilan uzviy bog'liqligini aniqlash bo'yicha ilmiy izlanishlar kam uchraydi. Mazkur holat ushbu tadqiqotning dolzarbligini belgilab, uning ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilganligini ko'rsatadi.[5]

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot mintaqada faoliyat yuritayotgan sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlar tizimini aniqlash va ularning amal qilish tamoyillarini baholashga qaratilgan bo'lib, tadqiqot jarayonida umumilmiy va maxsus iqtisodiy tadqiqot metodlarining majmuasidan foydalanildi. Metodologik asos sifatida tizimli yondashuv tanlanib, sanoat korxonalari mintaqaviy iqtisodiy tizimning tarkibiy elementi sifatida o'rganildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bugungi kunda sanoatni modernizatsiya qilish, ishlab chiqarish jarayonlariga innovatsion va raqamli texnologiyalarni joriy etish, shuningdek, resurslardan samarali foydalanish masalalari davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonlarning muvaffaqiyati ko'p jihatdan sanoat korxonalarining tarmoq tarkibi, ishlab chiqarish quvvatlari, asosiy fondlar holati, mehnat resurslaridan foydalanish darajasi va investitsiya faolligini ifodalovchi tuzilmaviy ko'rsatkichlarga bog'liqdir. Aynan ushbu ko'rsatkichlar sanoatning real holatini aks ettirib, mintaqaviy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishda muhim axborot bazasi vazifasini bajaradi.

Shuni alohida ta'kidlash lozimki, mintaqalar kesimida sanoat korxonalarining tuzilmaviy rivojlanishi bir xil emas. Bu holat tabiiy-resurs salohiyati, geografik joylashuv, transport-logistika infratuzilmasi, mehnat resurslarining sifati va miqdori hamda davlat tomonidan olib borilayotgan sanoat siyosatining xususiyatlari bilan belgilanadi. Natijada ayrim mintaqalarda sanoatning xomashyo yo'naltirilgan tuzilmasi ustun bo'lsa, boshqa hududlarda qayta ishlash va yuqori texnologiyali tarmoqlar rivojlanib bormoqda. Ushbu nomutanosibliklarni aniqlash va bartaraf etishda sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlarini tizimli o'rganish zarurati yuzaga keladi. Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi mintaqada faoliyat yuritayotgan sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlar tizimini shakllantirish, ularning amal qilish tamoyillarini ilmiy asoslash hamda mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ta'sirini baholashdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar

belgilandi: sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlarini tasniflash; ularning shakllanishiga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash; sanoat tuzilmasi va iqtisodiy samaradorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tahlil qilish; mintaqaviy sanoat siyosatini takomillashtirish bo'yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish.

Tadqiqotning ilmiy yangiligi shundan iboratki, unda sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlari mintaqaviy rivojlanish nuqtayi nazaridan yagona tizim sifatida ko'rib chiqilib, ularning samaradorlikka ta'siri kompleks baholanadi. Tadqiqot natijalari mintaqaviy sanoatni rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqishda, sanoat tarmoqlarini diversifikatsiya qilishda hamda investitsiya siyosatini takomillashtirishda amaliy ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqotda, avvalo, sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlari tasniflandi. Ular ishlab chiqarish, texnologik, moliyaviy va hududiy ko'rsatkichlar guruhiga ajratildi. Ishlab chiqarish tuzilmasini baholashda sanoat mahsulotlari hajmi, tarmoq tarkibi va ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish darajasi asosiy indikatorlar sifatida qabul qilindi. Texnologik tuzilmani baholashda asosiy fondlarning tarkibi, ularning eskirish va yangilanish darajasi hamda innovatsion texnologiyalar ulushi inobatga olindi. Moliyaviy tuzilmaviy ko'rsatkichlarni baholashda sanoat korxonalarining investitsiya hajmi, kapital qo'yilmalar tuzilmasi, rentabellik darajasi va moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlaridan foydalanildi. Hududiy tuzilmani tahlil qilish jarayonida sanoat korxonalarining mintaqada joylashuvi, transport-logistika infratuzilmasiga yaqinligi hamda mehnat resurslari bilan ta'minlanganlik darajasi baholandi. Ushbu ko'rsatkichlar sanoatning hududiy rivojlanish xususiyatlarini aniqlash imkonini berdi. Tuzilmaviy ko'rsatkichlarning umumiy samaradorligini aniqlash maqsadida integral baholash usuli qo'llanildi. Integral ko'rsatkich quyidagi ifoda orqali aniqlanadi:

$$I = \sum_{i=1}^n \omega_i K_i$$

Bu yerda:

I – sanoat korxonalarining tuzilmaviy rivojlanish darajasini ifodalovchi integral ko'rsatkich;

K_i – i -chi tuzilmaviy ko'rsatkich;

ω_i – ko'rsatkichning ahamiyat darajasini ifodalovchi vazn koeffitsienti;

n – baholanayotgan ko'rsatkichlar soni.

Vazn koeffitsientlarini aniqlashda ekspert baholash usuli va statistik tahlil natijalari qo'llanildi. Ko'rsatkichlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlashda korrelyatsiya va regressiya tahlilidan foydalanildi. Bu usullar sanoat tuzilmasi va iqtisodiy samaradorlik o'rtasidagi bog'lanishni miqdoriy jihatdan baholash imkonini berdi. Tadqiqotning empirik bazasini rasmiy statistika ma'lumotlari, mintaqaviy sanoat rivoji bo'yicha davlat dasturlari, shuningdek, ilmiy nashrlar va ochiq axborot manbalari tashkil etdi. Olingan ma'lumotlar dinamik qatorlar asosida tahlil qilinib, mintaqada sanoat korxonalarining tuzilmaviy rivojlanish tendensiyalari aniqlandi. Ushbu metodologik yondashuv tadqiqot natijalarining ishonchliligini ta'minlashga xizmat qildi.

Maqolada sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlari mintaqaviy sanoat siyosatini samarali amalga oshirish, resurslardan oqilona foydalanish va sanoat tarmoqlarini diversifikatsiya qilishda muhim instrument sifatida asoslab beriladi. Shuningdek, sanoat tuzilmasining ratsionalligi va ishlab chiqarish samaradorligi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan yoritiladi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlarini takomillashtirish mintaqaning investitsiyaviy jozibadorligini oshirish, yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulotlar ulushini kengaytirish hamda barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Olingan xulosalar va ishlab chiqilgan takliflar mintaqaviy sanoatni rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqishda amaliy ahamiyatga ega.

O'tkazilgan tadqiqot natijalari mintaqada faoliyat yuritayotgan sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlari mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasiga sezilarli ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, sanoat tuzilmasining ratsionalligi, ishlab chiqarish va texnologik ko'rsatkichlarning uyg'unligi sanoat samaradorligini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Birinchidan, sanoatning tarmoq tarkibi tahlil qilindi. Natijalarga ko'ra, mintaqada sanoat ishlab chiqarishining muhim qismi xomashyo va birlamchi qayta ishlash tarmoqlariga to'g'ri kelmoqda. Biroq so'nggi yillarda qayta ishlash sanoati ulushining oshib borishi kuzatilmoqda. Bu holat mintaqada qo'shilgan qiymat yaratish jarayonlari faollashayotganidan dalolat beradi.

Shu bilan birga, yuqori texnologiyali va ilmiy-intensiv tarmoqlar ulushining past darajada qolayotgani sanoatni diversifikatsiya qilish zarurligini ko'rsatadi. Ikkinchidan, sanoat korxonalarining ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanish darajasi baholandi. Tahlil natijalari ishlab chiqarish quvvatlarining notekis taqsimlanganligini ko'rsatdi. Ayrim yirik sanoat korxonalarida quvvatlardan foydalanish darajasi yuqori bo'lsa, kichik va o'rta sanoat subyektlarida ushbu ko'rsatkich nisbatan past bo'lib qolmoqda. Bu holat texnologik eskirish, investitsiya yetishmasligi va infratuzilma cheklolari bilan izohlanadi. Uchinchidan, texnologik tuzilmaviy ko'rsatkichlar

tahlil qilindi. Asosiy fondlarning eskirish darajasi yuqori bo'lgan korxonalarda ishlab chiqarish samaradorligi va mehnat unumdorligi past ekanligi aniqlandi. Aksincha, modernizatsiya va texnologik yangilanish jarayonlarini faol amalga oshirayotgan korxonalarda mahsulot tannarxining pasayishi va raqobatbardoshlikning oshishi kuzatildi. Ushbu natijalar sanoat korxonalarida innovatsion texnologiyalarni joriy etish muhimligini yana bir bor tasdiqlaydi. To'rtinchidan, moliyaviy tuzilmaviy ko'rsatkichlar va investitsiya faolligi o'rtasidagi bog'liqlik tahlil qilindi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, investitsiya hajmi yuqori bo'lgan sanoat korxonalarida asosiy fondlarning yangilanish darajasi va ishlab chiqarish hajmining o'sishi tezroq amalga oshmoqda. Shu bilan birga, investitsiyalar tuzilmasida uzoq muddatli va texnologik yo'naltirilgan kapital qo'yilmalar ulushining yetarli emasligi aniqlangan. Bu holat sanoatni modernizatsiya qilish sur'atlarini sekinlashtiruvchi omil sifatida namoyon bo'ladi. Beshinchidan, hududiy tuzilma va sanoat korxonalarining joylashuv xususiyatlari baholandi. Tahlillar sanoat korxonalarining asosan transport-logistika infratuzilmasi rivojlangan hududlarda jamlanganligini ko'rsatdi.

Bu holat ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish va bozorga chiqish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, ayrim chekka hududlarda sanoat salohiyatidan yetarli darajada foydalanilmayotgani aniqlanib, hududlararo sanoat rivojlanishida nomutanosiblik mavjudligi qayd etildi. Integral baholash natijalari asosida sanoat korxonalarining tuzilmaviy rivojlanish darajasi bo'yicha mintaqada ichida sezilarli tafovutlar mavjudligi aniqlandi. Yuqori integral ko'rsatkichga ega bo'lgan hududlarda sanoat samaradorligi, bandlik darajasi va investitsiya faolligi yuqori bo'lib, bu mintaqaning umumiy iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Past ko'rsatkichlarga ega hududlarda esa sanoat tuzilmasini qayta ko'rib chiqish va rivojlantirish zarurati mavjud. Natijalar muhokamasi shuni ko'rsatadiki, sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlari faqatgina alohida korxonalar darajasida emas, balki butun mintaqada miqyosida muvofiqlashtirilgan sanoat siyosatini talab qiladi. Sanoat tuzilmasini optimallashtirish, tarmoqlararo kooperatsiyani rivojlantirish va klasterlashuv jarayonlarini qo'llab-quvvatlash mintaqaning sanoat salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan ilmiy tadqiqot natijalari mintaqada sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlar tizimi mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishida muhim strategik ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Tadqiqot davomida sanoat korxonalarining ishlab chiqarish, texnologik, moliyaviy va hududiy tuzilmasini ifodalovchi ko'rsatkichlar mintaqaviy iqtisodiy tizimning ajralmas tarkibiy qismi sifatida asoslab berildi. Ushbu ko'rsatkichlar sanoat samaradorligini baholash, iqtisodiy o'sish manbalarini aniqlash hamda hududiy rivojlanish nomutanosibliklarini kamaytirishda muhim axborot bazasi bo'lib xizmat qiladi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, sanoat korxonalarining tarmoq tarkibida qayta ishlash sanoati ulushining ortib borishi mintaqada qo'shilgan qiymat yaratish jarayonlarining faollashayotganidan dalolat beradi. Biroq yuqori texnologiyali va ilmiy-intensiv tarmoqlar ulushining yetarli darajada rivojlanmaganligi sanoat tuzilmasini yanada diversifikatsiya qilish zarurligini ko'rsatmoqda.

Shuningdek, asosiy fondlarning eskirish darajasi yuqori bo'lgan korxonalarda ishlab chiqarish samaradorligi pastligi aniqlanib, texnologik modernizatsiya jarayonlarini jadallashtirish muhimligi tasdiqlandi. Moliyaviy va investitsion ko'rsatkichlar tahlili sanoat korxonalarining rivojlanish sur'atlari investitsiya faolligi bilan bevosita bog'liq ekanligini ko'rsatdi. Investitsiyalar tuzilmasida uzoq muddatli va innovatsion yo'naltirilgan kapital qo'yilmalar ulushining yetarli emasligi sanoatni modernizatsiya qilish imkoniyatlarini cheklab kelmoqda. Hududiy tahlil natijalari esa sanoat korxonalarining joylashuvda infratuzilma rivojlangan hududlar ustunligini, chekka hududlarda esa sanoat salohiyatidan yetarli darajada foydalanilmayotganini ko'rsatdi.

Yuqoridagi xulosalardan kelib chiqib, quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ilgari suriladi. Birinchidan, mintaqada sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlarini baholash va monitoring qilishning yagona tizimini joriy etish zarur. Ushbu tizim sanoatning real holatini aniqlash va strategik qarorlar qabul qilishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ikkinchidan, yuqori qo'shilgan qiymatga ega va innovatsion mahsulotlar ishlab chiqarishga yo'naltirilgan tarmoqlarni rivojlantirishga ustuvor ahamiyat berish lozim. Bu mintaqaning raqobatbardoshligini oshirish va eksport salohiyatini kengaytirishga xizmat qiladi. Uchinchidan, sanoat korxonalarini modernizatsiya qilish va texnologik yangilanish jarayonlarini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan investitsiya siyosatini takomillashtirish zarur. Xususan, asosiy fondlarni yangilash, raqamli va resurs tejankor texnologiyalarni joriy etishga yo'naltirilgan investitsiyalarni rag'batlantirish mexanizmlarini kengaytirish maqsadga muvofiq. To'rtinchidan, mintaqaviy sanoat klasterlarini shakllantirish va tarmoqlararo kooperatsiyani rivojlantirish orqali sanoat tuzilmasining barqarorligini ta'minlash mumkin. Umuman olganda, sanoat korxonalarining tuzilmaviy ko'rsatkichlar tizimini takomillashtirish mintaqaning uzoq muddatli barqaror iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash, hududiy nomutanosibliklarni kamaytirish va aholi farovonligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Mazkur tadqiqot natijalari mintaqaviy sanoat siyosatini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etishda ilmiy-uslubiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Schumpeter J. A. *The Theory of Economic Development*. — Cambridge: Harvard University Press, 1934.
2. Porter M. E. *The Competitive Advantage of Nations*. — New York: Free Press, 1990.
3. Krugman P. *Geography and Trade*. — Cambridge: MIT Press, 1991.
4. Todaro M. P., Smith S. C. *Economic Development*. — 12th ed. — Pearson Education, 2015.
5. Rodrik D. *Industrial Policy for the Twenty-First Century*. — Harvard University, Working Paper, 2004.
6. UNIDO. *Industrial Development Report: Industrializing in the Digital Age*. — Vienna: UNIDO, 2020.
7. World Bank. *Competitive Industries and Innovation Program*. — Washington, DC, 2019.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmonlari va Qarorlari. *Sanoatni rivojlantirish va modernizatsiya qilishga oid normativ-huquqiy hujjatlar*.
9. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. *Sanoat statistikasi bo'yicha rasmiy ma'lumotlar to'plami*. — Toshkent, so'nggi yillar.
10. Abdurahmonov Q. X. *Mintaqaviy iqtisodiyot*. — Toshkent: Iqtisodiyot, 2018.
11. Karimov A. A. *Sanoat iqtisodiyoti*. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
12. Xodiev B. Yu., Saidov S. S. *Milliy iqtisodiyot va uning rivojlanish strategiyasi*. — Toshkent: Iqtisodiyot, 2020.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100